

Ètica en el dia a dia

Les decisions per substitució en una donació d'òrgans

SETEMBRE 2017

Autoria:

Roser Font Canals

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERES I INFERMERS
BARCELONA

Descripció del cas

La Mercè és infermera al servei d'Hematologia i Oncologia. Fa uns dies va ingressar a planta un noi de 46 anys diagnosticat de leucèmia linfoblàstica aguda. En aquest tipus de leucèmia, unes de les millors opcions és un trasplantament al·logènic. Tot i que a l'hospital on treballa no fan trasplantaments de medul·la, ella s'encarrega de recollir mostres de sang de possibles donats de medul·la entre els germans de la persona afectada.

En aquest cas, són tres germans: una dona de 44 anys i el germà petit, de 30 anys, que es diu Francesc. En Francesc presenta una greu discapacitat intel·lectual i de desenvolupament i viu, des de fa 8 anys, en un centre per a nois amb discapacitats.

La Mercè no té problemes per fer-li l'extracció de sang, però tant ella com l'equip es plantegen si en Francesc ha de ser donant de medul·la òssia malgrat no ser capaç de donar el seu consentiment.

Anàlisi de la situació

En aquest cas, a causa de la discapacitat, en Francesc ignora la malaltia del seu germà i no és capaç de donar el seu consentiment a les proves i al procediment quirúrgic que comporta la donació de medul·la. Alhora coincideix que aquest germà malalt és el seu tutor legal, per la qual cosa, podria haver-hi un conflicte d'interessos. Cal tenir en compte que també és el seu referent afectiu, que junt amb la mare, és amb qui manté una relació propera i quotidiana. La germana té tres fills i viu més lluny, per la qual cosa la relació és menys freqüent.

Repte ètic de la Mercè

La Mercè reflexiona sobre aquesta situació. Per una banda, ella creu que les persones menors i amb greus discapacitats han de ser protegides i li sap greu que en Francesc passi per un procés de donació que li generarà un cert risc, molèsties i un ingrés que potser no serà capaç d'entendre.

Aplicar un procediment no terapèutic al Francesc podria ser danyós, si pensem en el millor per a ell. Però per altra banda, la possible donació pot ser vital pel seu germà gran. Tampoc se sap com aquesta possible mort li podria afectar a ell. Podria tenir un efecte advers per reducció o pèrdua de contacte amb la família. La donació no beneficia directament en Francesc però se'n beneficiaria tant ell com la família al possibilitar la salvació del germà gran. Si el germà es cura, la relació amb la família i la mare és més probable que es perllongui i sigui millor.

Davant el desconeixement de si una persona amb incapacitació legal i que no dóna el seu consentiment pot ser sotmès a l'extracció de cèl·lules, la Mercè decideix fer una consulta a l'Assessoria jurídica o/i al comitè d'Ètica Assistencial del seu centre.

L'assessoria jurídica informa a la Mercè que "la llei no permet obtenir cèl·lules i teixits de persones que, per deficiències psíquiques o incapacitació legal, no puguin atorgar el seu consentiment, excepte quan es tracta de residus quirúrgics o de progenitors hematopoètics o altres teixits o grups cel·lulars reproduïbles si hi ha un risc vital pel receptor", com podria ser el cas. El consentiment l'ha de signar el representant legal, però que en aquest cas no pot signar perquè és la persona afectada per la malaltia. Aquest és un aspecte que hauran de resoldre la família en el cas que en Francesc acabi sent definitivament el donant idoni, i és per això que la Mercè trasllada tota aquesta informació a la resta de l'equip.

La Mercè parla amb la mare per saber com apropar-se i comunicar-se el millor possible amb en Francesc i intentar minimitzar al màxim les molèsties de l'extracció de sang per tal de que no es senti agredit. Li parla amb to suau i tranquil explicant en paraules senzilles el que li farà i li realitza l'extracció de sang sense problemes, acompanyat de la mare en tot moment.

Els valors relacionats amb aquest cas són els de **Responsabilitat i Autonomia**. Els articles del Codi que hi fan referència són:

Article 1

La infermera respecta, protegeix i promou la dignitat de la persona atesa i els drets humans que se'n deriven. Davant la vulneració d'algun dret, emprèn mesures perquè aquest dret es respecti i, si no aconsegueix que sigui respectat, ho comunica formalment a la instància o autoritat responsable.

Article 4

La infermera, en l'exercici professional, es compromet a promoure i vetllar pel control professional infermer sobre els processos de presa de decisions de la prestació i sobre la gestió de les cures i el seu context organitzatiu.

Article 34

La infermera té una especial cura i sensibilitat per garantir la comprensió de la informació en totes les situacions, i especialment en aquelles on la persona atesa no té prou competència per comprendre i decidir. Així, col·labora en la valoració periòdica del grau de competència i aporta aquesta valoració a l'equip de salut per revisar, si escau, la consideració de persona no competent.

Article 39

La infermera vetlla perquè, en situacions d'incompetència i/o incapacitat de la persona, les decisions que prenguin els seus representants assegurin el major benefici de la persona atesa..

[Descarrega't el Codi d'Ètica de les Infermeres i Infermers de Catalunya](#)